

Висновки. Проаналізувавши сучасну вітчизняну та зарубіжну психологічну педагогічну літературу, ми дійшли висновку, що проблемі розвитку комунікативних умінь та формуванню комунікативної компетенції надається значна увага. Отже формування комунікативної іншомовної компетенції майбутніх вчителів початкових класів на заняттях англійської мови у вищих навчальних закладах є складним процесом і залежить від особливостей спрямованості навчального процесу. Слід також зазначити, що іншомовне спілкування має бути чітко організованим і являти собою модель реального спілкування. Навчання необхідно проводити з використанням певних тренувальних вправ найвищого рівня, щоб розвинути комунікативні навички у студентів у понятійній навчальній програмі синтезу граматичної і ситуативної навчальних програм, що є найбільш доречною для організації навчальної діяльності у ВНЗ, оскільки акцентує основну увагу на комунікативній компетенції у вивченні іноземної мови.

Список використаних джерел

1. Бігич О. Б. Зміст професійної освіти вчителя іншомовної культури // Іноземна філологія на межі тисячоліть: вісник харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – Харків: Константа, 2000. – Вип. 471. – С. 30-34.
2. Бігич О. Б. Методична підготовка вчителя іноземної мови в системі професіоналізації процесу навчання іноземних мов: Вісник Київського державного лінгвістичного університету: Серія педагогіка та психологія. – Вип. 3. – К.: Видавничий центр КДЛУ, 2000. – С. 179-183.
3. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник / Кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 1999. – 320 с.
4. Гарнопольський Б. Методика викладення англійської мови. – К.: Вища шк., 1993. – 167 с.
5. Топалова В. М. Формирование социокультурной компетенции студентов технического вуза (на материале английского языка): Дис... канд. пед. наук. – К., 1998. – 168 с.
6. Halliday M. A. K., McIntosh A., Strevens P. The users and use of language. Readings in the sociology of language / Edited by J. Fishman. – The Hague: Mouton, 1970. – P. 136-169.
7. Harmer J., Wesley A. How to teach English. – Longman Group, 1991. – 198 p.
8. Haycraft J. On introduction to English language teaching. – Longman Group, 1998. – 140 p.
9. Hymes D. H. On communicative competence. – Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1971. – 213 p.

*В. В. Коткова,
здобувач,*

Херсонський державний університет

ПРОФЕСІЙНО-СПРЯМОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ТА КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ ОСВІТИ

У статті описано шляхи використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійно-направленій підготовці майбутніх вчителів початкових класів як тенденція розвитку освіти в умовах інформатизації та комп'ютеризації.

В статье описаны пути использования информационно-направленной подготовки образования будущих учителей младших классов как тенденции развития образования в условиях информатизации и компьютеризации.

In the article are described the ways of informative-communicative technologies in professional-directed preparation of future primary school teachers as a tendency of development the education in the conditions of informatization and computerization.

Постановка проблеми. Світові тенденції комп'ютеризації та інформатизації суспільства обумовили принципово нові пріоритети розвитку освіти в Україні. Одним із головних напрямів модернізації педагогічної освіти є практична реалізація проблеми комп'ютеризації. Верховною Радою України був прийнятий закон «Про національну програму інформатизації» [3]. Комплексна інформатизація шкіл і вузів орієнтується тепер на формування й розвиток інтелектуального потенціалу науки, удосконалення форм і методів навчання, використання у педагогічній роботі сучасних інформаційних технологій. «Комплексна інформатизація, говориться в Законі, повинна розглядатися як основна умова виховання молоді, здатної орієнтуватися у різних обставинах і адекватно діяти у сучасному середовищі. Молоде покоління необхідно навчити аналізувати проблемні ситуації, які постійно виникають і самостійно знаходити раціональні способи орієнтації в них». Реалізація закону передбачає упровадження інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) у процес професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів та формування відповідних професійних компетентностей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам підготовки вчителів початкових класів присвячені дослідження науковців (Н. М. Бібік, М. С. Вашуленко, І. А. Зязюн, О. Г. Кучерявий, О. Я. Савченко), використання ІКТ у навчанні (М. І. Жалдак, Е. І. Машбіц, Н. Ф. Талізін, В. Ф. Шолохович). Що стосується досліджень проблеми використання Ікт у професійній підготовці майбутніх вчителів початкових класів, то їх зовсім обмаль (Л. Є. Петухова, М. М. Левшина, Д. С. Мазоха, І. М. Шапошнікова, О. І. Шиман).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сучасні дослідження розглядають проблему застосування інформаційно-комунікаційних технологій переважно у контексті теоретичної підготовки фахівців. Однак важливим аспектом залишається професійно-спрямована діяльність, яка має озброїти методичними компетентностями майбутніх вчителів, забезпечити їх професійне зростання. Дослідження процесу використання Ікт у професійно-спрямованій підготовці майбутніх учителів сприятиме пошуку шляхів оптимізації та підвищення рівня професійної підготовки, забезпеченню методичними вміннями використовувати інформаційні технології у практичній та професійному саморозвитку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у розкритті особливостей використання ІКТ у професійно-

спрямованій діяльності майбутніх вчителів початкових класів на основі аналізу науково-методичної літератури. Для досягнення поставленої мети визначенні завдання:

1) розглянути зміст процесів інформатизації та комп'ютеризації освіти, інформаційного середовища в освіті;

2) описати основні шляхи практичного рішення проблеми впровадження ІКТ у професійно-спрямовану діяльність майбутніх учителів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будь-яка освіта має забезпечувати соціальне замовлення і орієнтується на тенденції його розвитку. Активний вплив на реформування освіти мають сучасні тенденції інформатизації та комп'ютеризації.

Інформатизація – сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки [3, с.4].

Комп'ютеризація навчання, у вузькому смислі, – застосування комп'ютера як засобу навчання; у широкому – застосування комп'ютера в навчальному процесі з різною метою. Система комп'ютерного навчання включає технічне, програмне та навчальне забезпечення [2, с. 173].

Вищезгадані визначення дозволяють стверджувати, що існує взаємозв'язок процесів, адже комп'ютер є основним засобом здійснення освіти, який надає можливість користувачу виходу до світових інформаційних потоків.

Сьогодні існує чимало протиріч щодо доцільності використання інформаційних технологій під час навчання та їх наслідки. Головною проблемою дискусій є віртуальна реальність, як джерело знань, та комп'ютерна залежність, як негативний наслідок комп'ютеризації. Так, небезпека відриву від реальності, неадекватне відображення дійсності у комп'ютерному навчанні зростає, що поданий у підручнику тією або іншою предметною мовою, повинен бути виражений ще однією штучною мовою – мовою програмування. Відбувається, так би мовити, заміщення, що збільшує можливість отримання тими, хто навчається, формальних знань, які не наближають до практики, а відділяють від неї [1].

Однак, невідворотним є процес розвитку суспільства у руслі інформатизації, коли ще з раннього віку дитину оточує інформаційне середовище (мобільний телефон, мульти-медіа, Інтернет тощо.) Інформаційне середовище будь-яким чином впливає на розвиток дитини, тому варто організувати входження дитини в інформаційні потоки так, щоб вона адекватно сприймала технічні засоби (комп'ютер та телефон – не іграшка, а засіб комунікації та саморозвитку), критично ставилася до інформації та

мала змогу орієнтуватися в інформаційних потоках, використовуючи їх для саморозвитку.

Професор Л. Є. Петухова вводить поняття трисуб'єктної дидактики, де новим суб'єктом постає інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище, яке розуміють як сукупність знаннєвих, технологічних і ментальних сутностей, що у синхронній інтеграції забезпечують якісне оволодіння системою відповідних знань [4].

Майбутній вчитель має бути готовим до організації інформаційно-комунікативного середовища у початковій школі, тобто мати відповідні компетентності. Л. Є. Петухова визначає їх як інформативні компетентності – комплексна характеристика системи теоретичних і методичних предметно-спеціальних знань, а також особистісних якостей педагога, що дозволяє йому ефективно здійснювати професійно-педагогічну діяльність [4].

Шляхами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у професійно-спрямовану підготовку є змістовне наповнення компонентів інформаційного середовища: технічне середовище (персональні комп'ютери студентів або комп'ютерний клас); програмоване середовище (сукупність стандартних програм комп'ютерного користувача, Інтернет); предметне середовище (моделювання цілісних фрагментів педагогічної діяльності); методичне середовище (інструкції, алгоритми, методичні рекомендації щодо взаємодії викладачів та студентів засобами ІКТ, порядок використання, оцінка ефективності тощо).

Така структура інформаційного середовища одночасно обумовлює основні підходи до визначення інформаційних технологій: з одного боку – це технічні засоби роботи з інформацією (технічне та програмоване середовище), з іншого боку – дидактичний процес, здійснюваний інформаційними методами (предметно та методичне забезпечення). Отже, пов'язані між собою технічні засоби та дидактичний процес у системі, створюють інформаційне середовище підготовки майбутніх вчителів. Інформаційно-дидактичне забезпечення є беззаперечною складовою роботи фахівця вищого навчального закладу.

Предметне середовище полягає у моделювання студентами фрагментів уроків, виховних заходів у початковій школі з використанням інформаційно-комунікаційних варіантів використання інформаційних технологій під час навчально-виховного процесу, критичного аналізу їх доцільності та розвитку вміння організації роботи класу за допомогою ІКТ.

Методичне середовище має зорієнтувати майбутнього вчителя на національне використання інформаційних технологій під час професійної діяльності, особистий розвиток й самовдосконалення. Так, майбутній фахівець ознайомлюється з методичними, санітарно-гігієнічними вимогами щодо роботи з ІКТ, оволодіває алгоритмами побудови навчально-виховних занять за допомогою ІКТ, професійними вміннями пошуку необхідної інформації, оброблення та представлення її відповідно поставленим цілям.

Основні умови використання ІКТ мають відповідати санітарно-гігієнічним вимогам; поєднувати навчальні виховні та розвивальні завдання; створюване предметне середовище та методичне середовище повинне відповідати змісту та провідній меті практико-орієнтованої діяльності і тим самим оптимізувати процес професійної підготовки.

Дослідження проблеми інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища практично реалізуються на факультеті дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету, де майбутні вчителі початкової школи отримують необхідні знання з інформаційних технологій, практично реалізуючи їх під час демонстрації уроків за допомогою ІКТ, підготовки або представлення проектних робіт, звітів педагогічних практик або захистів наукових досліджень, консультування з викладачами за допомогою електронної пошти.

Передумовами формування теоретичних знань та практичних умінь щодо роботи в інформаційно-комунікативному педагогічному середовищі є навчальні дисципліни; «Вступ до інформаційних технологій» на 1-му курсі, «Гігієна використання комп'ютера» на 2-му курсі, «Інформаційні технології в галузі» на 3 курсі, 5 курс (спеціалісти) – «Формування інформаційної культури педагога» (дисципліна за вибором студента), 5 курс (магістратура) – «Управління інформаційними технологіями в освітніх закладах».

Крім того, на сайті Херсонського державного університету діє Web-мультимедіа енциклопедія «Історія педагогіки» (автор – професор Л. Є. Петухова). Це продукт інтеграції досягнень науки та інформаційних технологій, який має на меті не лише досягнення розширити та визначити рівень історико-педагогічних знань, а й сформуванню умінь та прагнення студентів використовувати інформаційно-комунікаційні технології у самоосвіті та подальшій професійній діяльності. Тобто формування інформатичних компетентностей реалізується у спеціально створеному інформаційно-комунікаційному педагогічному середовищі. Проект Л. Є. Петухової має безліч освітньо-розвивальних можливостей: передача загальнопедагогічних, дидактичних та методичних знань, моніторинг знань, умінь і навичок студентів інформатичних компетентностей майбутніх фахівців.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Аналіз нормативних документів та навчально-методичної літератури дозволяє говорити про реорганізацію системи освіти відповідно умовам процесів інформатизації та комп'ютеризації. Вчитель початкових класів має бути професійно підготовленим до організації інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища, мати потребу у саморозвитку професійних компетентностей, інформатичних зокрема. Для досягнення такого рівня професійної підготовки майбутній вчитель початкової школи має потрапити в умови інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища.

Глибокого дослідження та розробки потребує створення психолого-педагогічних умов функціонування інформаційно-комунікаційного середовища, формування вимог та критеріїв здійснення процесу формування інформатичних компетентностей, методичне та змістове наповнення цього процесу, визначення місця та функції викладача і студентів у ньому.

Список використаних джерел:

1. Абрамова Н. Т. Ценности образования, новые технологии и неясные формы знания / Н. Т. Абрамова // Вопросы философии. – 1998. – № 6. – С.58-65.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ: Либідь, 1997. – 332 с.
3. Закон «Про національну програму інформатизації» / Закон // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 1998. – № 4. – С.3-11.
4. Петухова Л. С. Теоретичні основи підготовки вчителів початкових класів в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища: монографія дис. На здобуття ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти» / Л. С. Петухова. – Херсон: Айлант, 2007. – 200 с.: іл.

*О. С. Белякова,
аспірант,*

*Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди*

ДО ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Стаття присвячена обґрунтуванню місця і значення загальнокультурної підготовки майбутнього вчителя як цілісного процесу, що являє собою взаємодію суб'єктів освітнього процесу у вищих педагогічних навчальних закладах

Данная статья посвящена обоснованию места и значения общекультурной подготовки будущего учителя как целостного процесса, который представляет собой взаимосвязь субъектов образовательного процесса в высших педагогических учебных заведениях

This article is devoted to the substantiate of place and value of the general cultural preparation of future teacher as an integral process which is represented by the intercommunication of subjects of educational process in higher pedagogical educational establishments

Актуальність проблеми. В умовах перетворень, що торкаються всіх галузей життя нашого суспільства, розвитку процесів інтеграції України у світове співтовариство загальнокультурна підготовка студентів педагогічних університетів, що є однією з базових основ професійної культури фахівця, здобуває особливе значення. Сучасний учитель повинен не тільки володіти розвиненою загальною культурою, але й бути готовим до реалізації загальнокультурної підготовки учнів. Необхідні для цього особистісні характеристики не можуть виникнути стихійно, навпроти, їх необхідно ви-